

*Л.О. Лігоненко,
доктор економічних наук, професор,
Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана,
м. Київ, Україна*

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ІННОВАЦІЙ: КОНЦЕПЦІЯ НОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Необхідною умовою вдосконалення економічного механізму управління інноваційною діяльністю в умовах ринкової економіки є розвиток усіх складових інноваційного менеджменту, зокрема його аналітичного підґрунтя. В сучасних умовах зростання темпів розвитку економічних систем різного рівня (національного, регіонального, корпоративного) визначається ефективністю використання інноваційних рішень, що потребує розробки відповідного аналітичного забезпечення їх підготовки, контролю за ходом та результатами реалізації.

В теперішній час в багатьох ВНЗ України запроваджуються магістерські програми з менеджменту інноваційної діяльності. Серед навчальних дисциплін цих програм провідне місце, на наш погляд, має займати дисципліна «Аналіз інновацій». Дозвольте представити розроблену нами концепцію даної навчальної дисципліни.

Аналіз інновацій – це один з новітніх напрямів економічного аналізу на макро- (країна, регіон), мезо- (галузь) та мікро- (підприємство, організація) рівнях, який має на меті проведення аналізу наявних ресурсів, результатів та ефективності інноваційної діяльності, здійснення інтегрального оцінювання рівня інноваційності, а також визначення передумов (потенціалу) для подальшого розвитку інноваційної діяльності. Метою викладання дисципліни є отримання знань з теоретико-методичних основ та інструментарію аналізу інноваційності економіки на макро- (державному, регіональному) та мезо- (галузевому) рівнях; потенціалу, ресурсів та результатів інноваційної діяльності на макро-, мезо- та мікрорівні (організація, підприємство).

Дисципліна «Аналіз інновацій» має формувати у студентів знання про теоретичні основи та інструментарій аналізу інновацій, що необхідні майбутнім магістрам з менеджменту інновацій для оцінки передумов, існуючого стану та ефективності інноваційної діяльності. Предметом навчальної дисципліни є система методів, прийомів та показників, які використовуються для оцінювання інноваційності, аналізу ресурсів, результатів та потенціалу інноваційної діяльності на макро, мезо та мікрорівнях.

Основними завданнями даної дисципліни ми вважаємо: формування знань щодо цілей та задач аналізу інновацій на макро та мікрорівні, можливу сферу використання його результатів; висвітлення організаційних засад проведення аналізу інновацій, його технологію та інформаційне забезпечення; систематизація сучасних підходів до оцінювання інноваційності макроекономічних систем різного рівня (світова, національна, регіональна); ознайомлення з сучасними підходами до аналізу ресурсного забезпечення інноваційної діяльності на макро-, мезо- та мікрорівнях, зокрема її кадрового та фінансового забезпечення; формування навичок аналізу результатів інноваційної діяльності підприємства та оцінювання його інноваційної активності; засвоєння можливих підходів до аналізу ефективності та результативності інноваційної діяльності підприємства; опанування методичним забезпеченням оцінювання інноваційного потенціалу економічних систем різного рівня.

Відповідно до структури навчального плану, вивчення дисципліни «Аналіз інновацій» ґрунтується на знаннях таких дисциплін рівня вищої освіти „бакалавр” як «Інноваційний менеджмент» та «Стратегічне управління. Вивчення дисципліни «Аналіз інновацій» на магістерському рівні дозволяє: поглибити та доповнити знання, які отримані під час вивчення дисципліни «Інноваційна політика» та формує необхідну базу для засвоєння навчального матеріалу нормативних наук «Стратегічне управління інноваційним розвитком» та «Маркетинг інновацій». Опанування навчального матеріалу з аналізу інновацій формує необхідну базу для засвоєння вибіркового дисциплін «Трансферт технологій», «Стартап-менеджмент» та «Венчурний бізнес», які пропонуються для вивчення у наступних семестрах магістерської програми.

Ще одним аргументом на користь впровадження дисципліни «Аналіз інновацій» є суто практичні міркування. Вивчення даної дисципліни дає можливість належним чином підготувати студен-

тів магістерської програми «Менеджмент інновацій» до проходження виробничої практики, яка орієнтована на формування навичок проведення економічного аналізу інноваційності економіки на національному, регіональному, галузевому та корпоративному рівнях; наявності та використання науково-технічних і інтелектуальних ресурсів, формування та використання інноваційного потенціалу організацій (підприємств). Опанування методології та інструментарію аналізу інноваційних процесів є запорукою успішної підготовки консультаційного проекту та дипломної магістерської роботи, які також орієнтовані (як одна з складових) на аналіз динаміки інноваційного процесу на макро-, мезо- і мікрорівнях, оцінювання інноваційності економічних систем різного рівня.

Основні компетенції, які формуються у студентів завдяки вивченню дисципліни «Аналіз інновацій» представлені у таблиці 1.

Як показало проведене нами дослідження, визначена проблематика практично не представлена в учбово-методичній літературі (наявні лише поодинокі надзвичайно стислі параграфи в навчально-методичних виданнях з економічного аналізу та статистики), та фрагментарно – у науковій літературі, перш за все авторефератах дисертацій та наукових статтях. Отже для підготовки даної навчальної дисципліни необхідно буде провести суттєву роботу по систематизації усіх наявних розробок та формуванню цілісної системи аналітичного забезпечення менеджменту інновацій, визначення його призначення, цілей та задач, формування інформаційного та методичного (інструментального) забезпечення.

Таблиця 1. Компетенції, які формує вивчення дисципліни «Аналіз інновацій»

Назва групи компетенцій	Перелік компетенцій
1	2
1.Адміністративно-координаційні:	<ul style="list-style-type: none"> - організувати проведення аналізу інноваційної діяльності та інноваційної інфраструктури підприємства; - використовувати сучасний інструментарій планування, організації, мотивації та контролю аналітичної діяльності щодо оцінювання інноваційності економічних систем різного рівня; - координувати діяльність функціональних підрозділів організацій (підприємств) для створення необхідної інформаційної бази для проведення аналізу інновацій
2.Аналітично-діагностичні:	<ul style="list-style-type: none"> - аналізувати чинники зовнішнього і внутрішнього середовища для впровадження інновацій в практичну діяльність; - аналізувати стан та виявляти проблеми реалізації інноваційної політики на макро-, мезо- та мікрорівні; аналізувати інтегральні показники-критерії інноваційності і розвитку світової та національної економіки; - аналізувати ресурси та результати впровадження інновації на макро-, мезо- та мікро-рівні ; - діагностувати наявність фінансових ресурсів для здійснення інноваційної діяльності; - оцінювати інноваційність та наукоємність продукції підприємства; - визначити та оцінювати питомі витрати на придбання ліцензій, патентів, ноу-хау; - діагностувати інтелектуальний капітал підприємства як інтегральний показник стану та ефективності його інноваційної діяльності; - здійснювати оцінювання інноваційного потенціалу економічних систем різних рівнів. - аналізувати існуючу технологію аналітичного процесу та розробляти пропозиції по її удосконаленню в умовах сучасних інформаційних технологій; - діагностувати результативність інноваційних проектів, які реалізуються організаціями (підприємствами); - діагностувати проблеми, що виникають при проведенні аналізу інновацій, та пропонувати шляхи їх розв'язання.

3.Планово-прогностичні:	<ul style="list-style-type: none"> - визначати перспективні цілі і завдання інноваційного розвитку організацій (підприємств) на підставі проведеного аналізу передумов інноваційної діяльності та тенденцій розвитку інноваційності на макро- та мезорівнях; - прогнозувати, виходячи з результатів аналітичних досліджень, нові можливості для розробки нових видів продукції (послуг) і нових напрямів інноваційної діяльності на підприємствах та в організаціях. - планувати та реалізовувати нові бізнес-моделі та формати підприємницької діяльності, впроваджувати продуктові, технологічні та організаційні інновації, адекватні сучасним тенденціям розвитку інноваційної діяльності та передумовам для її здійснення на рівні конкретного підприємства; - використовувати результати аналізу інновацій в процесі розробки системи стратегічних та оперативних планів стратегічного розвитку підприємства; - визначати чисельність та склад персоналу, який займається аналітичним супроводом впровадження інновацій; - планувати витрати на інформаційне та програмне забезпечення аналітичних досліджень.
4.Організаційно-правові:	<ul style="list-style-type: none"> - забезпечувати необхідне інформаційно-аналітичне підґрунтя управління інноваційними підприємствами, підрозділами, проектними групами (командами) співробітників та інноваційними проектами; - організувати аналітичний супровід реалізації інноваційної стратегії розвитку організацій та їх окремих підрозділів; - організувати формування аналітичного забезпечення розробки та реалізації програм інноваційного розвитку організацій (підприємств).
5.Мотиваційні:	<ul style="list-style-type: none"> - формувати аналітичні передумови для розробки та впровадження сучасних мотиваційних інструментів ефективного використання знань в інноваційній діяльності організації (підприємства); - вносити пропозиції щодо удосконалення системи оцінки діяльності співробітників підприємства, які здійснюють аналіз та впроваджують інновації; - формувати систему стимулювання персоналу підприємства з урахуванням мотиваційних чинників щодо розробки і впровадження інновацій, визначених на підставі проведених аналітичних досліджень.
6. Контрольні:	<ul style="list-style-type: none"> - здійснювати моніторинг інноваційного процесу та результатів інноваційної діяльності; - аналізувати динаміку основних показників фінансового забезпечення інноваційної діяльності; - оцінювати ефективність витрат на придбання ліцензій, патентів, ноу-хау; - корегувати динаміку інноваційного процесу (тривалість окремих фаз інноваційної діяльності).
7.Науково-дослідницькі:	<ul style="list-style-type: none"> - аналізувати, узагальнювати та критично оцінювати результати отримані вітчизняними та закордонними дослідниками в сфері аналізу інноваційної діяльності; - розробляти програми наукових досліджень щодо аналітичного забезпечення інноваційної діяльності та організувати їх виконання; - розробляти інформаційно-аналітичне забезпечення управління інноваційними процесам, явищами і об'єктами; - оцінювати та інтерпретувати передумови та результати інноваційних розробок.